

Pirkanmaan Lintutieteellisen Yhdistyksen palaute maisemapeltojen ja niittyjen ylläpito-ohjelmaluonnoksesta 2015-2025 (DNO:TRE 218/2016)

Tampereella on 8 % viheralueista avoimia eli peltoja ja niittyjä. Yhteensä Tampereella on tällä hetkellä n. 150 ha B-hoitoluokan avoimia viheralueita. Tämä määrä on varsin pieni, jos verrataan muihin kaupunkeihin. Esimerkiksi Turussa vastaavia alueita on 460 ha. Tampereen avoimet viheralueet ovat myös pieniä ja pirstaleisesti sijaitsevia sekä monien alueiden hoito on ollut puutteellista. Ohjelmaluonnoksen tavoite lisätä tulevaisuudessa kyseisten alueiden määrää ja parantaa niiden hoitoa on hyvin kannatettava. Ohjelmaluonnoksessa viitataan valitettavasti siihen, että tulevaisuudessa on mahdollista myös joidenkin nykyisten alueiden rakentaminen. Tämä olisi sellainen kehityssuunta, jota ei voi hyväksyä.

Päämääränä on lisätä asukkaiden kiinnostusta maisemapeltojen ja niittyjen hoitamiseen esimerkiksi erilaisten talkoiden kautta. Näin on mahdollista monipuolistaa asukkaiden luontotietoutta. Samalla voidaan vähentää lähiluonnon likaamista ja turmelemista. Asukkaiden luonnossa oleskelua voidaan lisätä ja kasvattaa luonnon merkittävyyden ymmärtämistä.

Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys painottaa palautteessaan monipuolisen ja rikkaan luonnon ylläpitämistä ja luomista. Maisemapeltojen ja niittyjen hoitamisessa ja perustamisessa on otettava riittävästi huomioon linnuston vaatimukset. Avoimien alueiden hoito-ohjelma vaikuttaa muun muassa maassa pesivien lintujen pesimisen edistämiseen ja onnistumiseen sekä lintujen muutonaikaisten/talvisten ravintopaikkojen esiintymiseen.

Ohjelmaluonnoksessa viitataan monissa kohdissa alueiden siisteyteen. Pirkanmaan Lintutieteellisen Yhdistyksen mielestä myös harkittu hoitamattomuus on vaihtoehto, jota voisi noudattaa joillakin paikoilla. Näin on mahdollista edistää linnuston monipuolisuutta. Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys on valmis yhteistyöhön, kun mietitään harkitun hoitamattomuuden alueita. Lisäksi Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys antaa muutoinkin mielellään linnustollisia suosituksia erilaisissa puuston ja pensaikon raivauksissa sekä niittyjen hoidossa. Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys korostaa, että ns. joutoalueilla on tärkeä tehtävä monen harvalukuisen lintulajin säilymisessä Tampereella.

Avoimilla maisemapelloilla ja niityillä voidaan myös säilyttää reheviä pientareita, pensaita ja siellä olevia kivikkoja. Monipuolisuutta voidaan myös luoda. Tämä koituu linnuston eduksi. Reina-alueiden hoidossa on aina mietittävä, miten raskaalla kädellä pensaiden ja puuston harvennusta tehdään. Linnunpönttöjä voidaan ripustaa varsinaisen alueen ja reuna-alueen puihin monipuolistamaan linnustoa ja edistämään lintujen pesintää. Tässäkin yhteydessä on jälleen korostettava lahopuiden ja kolopuiden merkitystä luonnon monipuolisuuden lisäämisessä.

Pesimälinnuston kannalta on sitä parempi, mitä myöhemmin niitto suoritetaan kesällä. Paras toimintatapa on niittää vasta elokuussa. Kuitenkin niittoa tehdään myös paljon kesä-heinäkuussa. Kesä-heinäkuussa tehtävät niitot sekä puiden ja pensaikkojen karsinta pitää rajoittaa mahdollisimman vähiin alueilla, joilla nämä toimenpiteet vaarantavat lintujen pesinnän onnistumisen. Samoin maisemapeltojen muokkaukset ja kylvöt tapahtuvat jo toukokuussa. Jos hoitotoimenpiteitä tehdään lintujen pesimäaikaan, lintujen mahdolliset

pesät alueella tulee selvittää ja merkitä. Eri alueilta tulee myös listata etukäteen alueella esiintyvä linnusto.

Pesien etukäteistä merkintää on noudatettu muun muassa eräällä maisemapellolla Lempäälässä. Näin pesinnät onnistuivat. Niiton pitää edetä keskeltä reinoille päin ja riittävän hitaasti. Linnuille ja linnunpoikasille jää aikaa väistyä sivuun niiton tieltä. Laiduntamista tulee lisätä alueiden kunnossapidossa.

Pellolle kylvettävien kasvilajien merkitys linnustolle on ratkaisevan tärkeää. Syysmuuttajat hyödyntävät peltoon jääneitä siemeniä. Edelleen monet linnut myös (talvilinnut) saavat ravintoa talventörröttäjistä. Lintujen ravintotarpeet on otettava huomioon, kun suunnitellaan alueiden kasvilajikkeita ja muuta hoitoa. Lisäksi umpeenkasvamisella ja pusikoitumisella on useasti haittaa siemensyöjälinnuille (eli ne alueet, jotka eivät kuulu harkitun hoitamattomuuden ryhmään). Esimerkiksi Lielahden ja Vilusen täyttömäet tulee niittää kahden vuoden välein syyskesällä. Reuna-alueiden ja alueiden lähialueiden raivaamisessa on käytettävä harkintaa ja huolehdittava siitä, että raivauksen tuloksena ei ole liian siisti ja homogeeninen alue. .

B-hoitoluokkaan kuuluvien alueiden käyttö on suunniteltava tarkoin. Käyttötapojen, mahdollisten toimintojen ohjaamisen ja kulkureittien suunnittelussa on mietittävä käytön vaikutus linnustoon. Tämä koskee myös ranta-alueita, jotka ovat useasti linnustollisia monipuolisia. Huomiota tulee kiinnittää myös koirien ulkoiluttamiseen alueilla. Etenkin irtokoirat pesimäaikaan aiheuttavat pesä- ja poikastuhoja. Jos on tarvetta, koirien ulkoiluttaminen tietyillä alueilla on kiellettävä. Irtokissat saattavat myös synnyttää linnuille huomattavaa haittaa.

AVOIMET VIHERALUEET- maisemapeltojen ja niittyjen ylläpito-ohjelma KANNANOTOT KOHTEISIIN

1.3 PIIKAHAKA

-sirittäjä yms.

-myöhäinen niitto

2.8 ISOSUONPUISTO 1

-lintujen ravintoaluetta

-niitto vain joka toinen vuosi (paitsi lupiinit)

2.9. ISOSUONPUISTO 2

-ks. edellä

UUSI KORTTI: NIEMENRANTA, NYKYINEN TÄYTTÖMÄKI, ENTINEN LIELAHDEN TEHTAAN LIETEALLAS

-lintujen ravintoalue, muuttoaikoina erityisen merkittävä: esim. isokirvinen, lapinkirvinen, niittykirvinen, pohjansirkku, lapinsirkku, pajusirkku, tunturikiuru, sinirinta, suopöllö, sinisuohaukka, aavikkotasku, kivitasku, jänkäkurppa, keltavästäräkki

-niittomurskaus syksyllä 2-3 vuoden välein

-reunapensaita säilytettävä

3.6. LORISEVANPUISTO 1

-kuivatussuunnitelmia harkittava tarkoin ennen tmp., luonnonmukaisia hulealueita tarvitaan
-pikkulähteet on joka tapauksessa huomioitava (luonnonsuojelulaki ja Pispalan

lähdekartoitus)

-lehtolintulajistoa: pikkutikka, mustapääkerttu, kultarinta

4.13 VIHIOJANPUISTO- ORAS 1

-ojanvarsipensaikossa havaittu viime vuosina useita luhta- ja viitakerttus- sekä satakieliä
-raivaus tehtävä asteittain pesintäajan ulkopuolella

4.19 HEVOSHAKA

-tärkeä ravintoalue: heinäkurppa, taivaanvuohi

-myöhäinen niitto

-rantalietteen kunnostaminen ja pensoittumisen hillitseminen, näkymän raivaus järven
kaakkoiskulman pohjukkaan

-lintutornin rakentaminen

8.5 LYSTIHUONEENPUISTO (VU)

-niityllä on pesinyt maassa niittykirvinen, pensastasku sekä pensaassa punavarpuunen

-myöhäinen niitto joka toinen vuosi (luokitus B3 muutetaan B4:ksi)

UUSI KORTTI

VILUSEN TÄYTTÖMÄKI

-pesintäalue: niittykirvinen, kivitasku

-muutonaikainen ravintoalue: urpiainen, hemppo, vuorihemppo, nunnatasku, kangaskiuru,
tunturikiuru, pulmunen, sinirinta (marjapensaat)

-myöhäinen niitto 2-3 v välein

Tampereella 5.2.2016

Jukka T. Helin

puheenjohtaja

Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys